

ONTMASKERING

Voor de enige Jack die ik ooit geroept heb

Hij weet niets en denkt dat hij alles weet. Dit wijst duidelijk op
een politieke loopbaan.

Shaw, *Major Barbara*

Vriendschap rijpt door voortdurende omgang
Libianus, vierde eeuw na Christus, geciteerd in *Edinburgh*, door
Charles McKean

De melkstal

Het wonderlijke was dat de burens niet hadden geklaagd, sterker nog, dat ze het – zoals velen van hen later aan verslaggevers vertelden – niet eens doorhadden. Niet vóór die nacht waarin hun slaap werd verstoord door plotselinge activiteit op straat. Auto's, overvalwagens, politie, het statisch geruis van radio's. Niet dat het lawaai echt uit de hand liep. De hele operatie geschiedde met zo'n snelheid, en zelfs in zo'n goede stemming, dat er mensen waren die door de toestand heen waren geslapen.

'Ik wil vriendelijkheid,' had commissaris 'boer' Watson die avond tijdens de briefing tegen zijn mannen gezegd. 'Het mag dan een hoerentent zijn, maar hij staat aan de goede kant van de stad, als je het mij vraagt. Geen woord over wie je daarbinnen ziet. Misschien lopen we onze brave hoofdcommissaris wel tegen het lijf.'

Watson grijnsde om duidelijk te maken dat dit een grap was. Maar sommigen van de politiemensen in de kamer, die de hoofdcommissaris kennelijk beter kenden dan Watson, wisselden spottende blikken uit.

'Goed,' zei Watson, 'laten we het aanvalsplan nog een keer door-nemen...'

Jezus, hij geniet hiervan, dacht inspecteur John Rebus. Hij geniet van elke minuut. En waarom ook niet? Tenslotte was dit Watsons kindje, en het zou een thuisbevalling worden. Dat wil zeggen, Watson had de leiding vanaf de onbevleete ontvangenis tot en met de onbevleete bevalling.

Misschien was het iets van mannelijke menopauze, deze behoefte aan wat activiteit. De meeste commissarissen die Rebus in zijn twintig jaar bij het korps had meegemaakt, stelden zich tevreden met wat papieren tekenen en wachten op hun pensionering. Zo niet Watson. Watson was net Channel Four: vol onafhankelijke programma's waar bijna niemand naar luistert. Hij maakte geen echte golven, maar bij god, wat spetterde hij.

En nu leek zelfs hij over een informant te beschikken, een onzichtbaar persoon die in zijn oor het woord 'bordeel' had gefluisterd. Zonde en losbandigheid! Watsons harde presbyteriaanse hart was sneller gaan kloppen van rechtschapen verontwaardiging. Hij was het soort christen uit de Highlands dat seks binnen het huwelijk nog maar net aanvaardbaar vond – daar vormden zijn zoon en dochter het bewijs van – maar verder tegen alles en nog wat bezwaar had. Als er een borddeel in Edinburgh actief was, wilde Watson het zonder pardon laten sluiten.

Maar nu had de informant een adres gegeven dat een zekere aarzeling teweegbracht. Het borddeel bevond zich in een van de betere straten van de New Town, rustige *Georgian* straten, geflankeerd door bomen, Saabs en Volvo's. De huizen werden bewoond door advocaten, chirurgen en hoogleraren. Dit was geen hoerentent voor zeelui, niet een stel klamme, donkere kamertjes boven een havenkroeg. Dit was, zoals Rebus zelf had geopperd, een etablissement voor het establishment. Watson kon daar de lol niet van inzien.

Het pand was een paar dagen en nachten in de gaten gehouden met behulp van onopvallende auto's en onopvallende agenten in burger. Tot er nauwelijks enige twijfel kon zijn; wat er ook binnen achter de geblindeerde ramen gebeurde, het gebeurde na middernacht en het gebeurde levendig. Het merkwaardige was dat er maar weinig bezoekers met de auto kwamen. Maar een oplettende rechercheur, die in het hartje van de nacht een plas moest doen, ontdekte waarom. De mannen parkeerden hun auto's in zijstraten en liepen de laatste honderd meter of zo naar de voordeur van het huis met

drie verdiepingen. Misschien was dit de gedragscode van het huis; de slaande deuren van nachtelijke auto's zouden achterdocht in de straat kunnen wekken. Of misschien was het in het belang van de bezoekers zelf dat ze hun auto niet in het licht van de straatlantaarns zetten, waar ze misschien zouden worden herkend...

Kentekennummers werden genoteerd en gecontroleerd, evenals foto's van bezoekers van het huis. De gangen van de eigenaar van het huis zelf werden nagegaan. Hij bezat de helft van een Franse wijngaard en ook een aantal huizen in Edinburgh, en hij woonde het hele jaar in Bordeaux. Zijn advocaat was verantwoordelijk voor de verhuur van het huis aan een zekere mevrouw Croft, een keurige dame van in de vijftig. Volgens de advocaat betaalde ze haar huur stipt en contant. Was er een probleem...?

Inmiddels was gebleken dat de eigenaars van de auto's zakenlieden waren, een paar uit Edinburgh zelf, maar de meesten kwamen van bezuiden de grens. Hierdoor bemoedigd had Watson zich aan de voorbereiding van de inval gezet. Met zijn gebruikelijke mengeling van geestigheid en scherpzinnigheid had hij de inval Operatie Sluiper genoemd.

'Bordeelsluipers, snap je, John?'

'Ja commissaris,' antwoordde Rebus. 'Ik heb zelf een paar van die schoenen gehad. Ik heb me vaak afgevraagd hoe ze die naam hebben gekregen.'

Watson haalde zijn schouders op. Hij was geen man die zich op een zijspoor liet brengen. 'Vergeet die sluipers,' zei hij. 'Laten we de gluiipers pakken.'

Er werd van uitgegaan dat het huis rond middernacht goede zaken zou doen. De nacht van vrijdag op zaterdag om één uur werd gekozen als tijdstip voor de inval. De volmachten waren geregeld. Iedereen in het team kende zijn taak. En de advocaat was zelfs met plattegronden van het huis op de proppen gekomen, die de agenten in hun hoofd geprent hadden.

‘Het is een doolhof,’ had Watson gezegd.

‘Geen probleem, commissaris, we hebben speurders genoeg.’

Om de waarheid te zeggen had Rebus niet veel trek in deze klus. Bordelen mochten dan illegaal zijn, maar ze voorzagen in een behoefte, en als ze in de richting van het betamelijke gingen, zoals hier ongetwijfeld het geval was, wat was dan het probleem? Hij zag iets van deze twijfel in de ogen van Watson. Maar Watson was vanaf het begin enthousiast geweest, en er nu van afzien was ondenkbaar; dat zou een teken van zwakte zijn. Dus terwijl niemand er echt op gebrand was, ging Operatie Sluiper door. Terwijl in andere, gevaarlijkere straten geen politieman te zien was. Terwijl huiselijk geweld zijn tol eiste. Terwijl het verdrinkingsgeval in de Water of Leith nog steeds niet was opgelost...

‘Oké, we gaan naar binnen.’

Ze stapten uit hun auto's en overvalwagens en liepen naar de voordeur, waar ze zachtjes aanklopten. De deur werd van binnenuit geopend, en toen schoot alles in beweging als een video op dubbele snelheid. Andere deuren werden geopend... hoeveel deuren kon een huis hebben? Eerst kloppen, dan naar binnen gaan. Ja, ze waren discreet.

‘Zou u zich willen aankleden, alstublieft...?’

‘Zou u naar beneden willen komen...?’

‘U kunt eerst uw broek aantrekken als u dat wilt, meneer...’

Toen: ‘Jezus, inspecteur, moet u hier eens kijken.’ Rebus volgde de blozende, jonge rechercheur. ‘Hier, inspecteur. Je gelooft je ogen niet.’

O ja, de strafkamer. Kettingen, bindriemen en zweepen. Een paar manshoge spiegels, een kast vol bizarre spullen.

‘Er is hier meer leer dan in een melkstal.’

‘Je hebt geloof ik aardig wat verstand van koeien, knul,’ zei Rebus. Hij was alleen maar blij dat de kamer niet in gebruik was. Maar er zouden nog meer verrassingen volgen. Ten dele had het huis veel weg van een gekostumeerd bal: verpleegsters en matrones, kapjes en

hoge hakken. Behalve dat de meeste kostuums meer onthulden dan verborgen. Een van de jonge vrouwen leek een rubber duikerpak te dragen, waarin de tepels en het kruis waren uitgesneden. Een andere zag eruit als een kruising tussen Heidi en Eva Braun. Watson inspecteerde de parade en werd vervuld van deugdzaame woede. Hij had nu geen twijfels meer; het was volkomen terecht dat huizen als dit werden gesloten. Vervolgens zette hij zijn gesprek voort met mevrouw Croft, terwijl hoofdinspecteur Lauderdale in zijn buurt bleef. Hij had erop gestaan mee te gaan, omdat hij zijn superieur kende en een enorme puinhoop vreesde. Wel, er was tot dusver geen puinhoop te zien, dacht Rebus met een glimlach.

Mevrouw Croft sprak een soort veredeld Cockney, dat met het verstrijken van de tijd minder veredeld raakte, toen steeds meer paren de trap af kwamen en de grote huiskamer vol sofa's betraden. Mevrouw Croft ontkende alles. Ze ontkende zelfs dat ze hier in een bordeel stonden.

Bordeel of niet, Rebus had bewondering voor haar optreden. Ze was zakenvrouw, hield ze vol, ze betaalde belasting, ze had rechten... en waar was haar advocaat?

'Ik dacht dat ze zelf pleiten wilde,' mompelde Lauderdale tegen Rebus: een zeldzaam moment van humor van een van de zuurste zeikers met wie Rebus ooit gewerkt had. En daarom verdiende het een glimlach.

'Wat sta je te grijnzen? Heb je niks te doen? Ga aan je werk.'

'Ja, chef.' Rebus wachtte tot Lauderdale zich van hem had afgewend, om beter te kunnen horen wat Watson zei, en hij maakte een snel V-gebaar in zijn richting. Maar mevrouw Croft zag het gebaar en beantwoordde het, omdat ze waarschijnlijk dacht dat het voor haar bedoeld was. Lauderdale en Watson keerden zich beiden naar de plek waar Rebus stond, maar die was al weg...

Agenten die in de achtertuin hadden gepost, brachten nu een paar figuren met bleke gezichten naar binnen. Een van de mannen was uit het raam op de eerste verdieping gesprongen en liep

nu te hinken. Maar hij hield vol dat er geen dokter nodig was en dat er geen ambulance hoefde te komen. De vrouwen leken de hele zaak wel amusant te vinden; ze vermaakten zich vooral om de gezichten van hun klanten, met blikken die varieerden van beschaamd en overrompeld tot woedend en overrompeld. Er was even een kortstondige variant van het stoere ik-ken-mijn-rechten. Maar de meesten deden wat er van hen verlangd werd: dat wil zeggen, ze hielden hun mond en probeerden kalm te blijven.

Iets van de schaamte begon te verdwijnen toen een van de mannen eraan herinnerde dat bordeelbezoek niet illegaal was; het was alleen maar illegaal een bordeel te hebben of erin te werken. En dat klopte, maar het betekende nog niet dat de aanwezige mannen konden ontkomen in de anonieme nacht. Je maakt ze eerst bang, en dan stuur je ze weg. Zorg ervoor dat de bordelen geen klanten meer hebben, en de bordelen verdwijnen. Dat was de logica. Dus de agenten stonden klaar met het gebruikelijke verhaal dat ze gebruikten bij hoerenlopers en zo.

‘Als ik u was, meneer, zou ik een aïdstest laten doen. Ik meen het. De meesten van deze vrouwen zouden ermee rond kunnen lopen, ook al zie je het niet. Meestal is het trouwens pas te zien als het te laat is. Bent u getrouwd, meneer? Een vriendin? Die zou ik ook maar vragen zich te laten testen, als ik u was. Je weet maar nooit...’

Het was wreed, maar noodzakelijk; en zoals de meeste wrede opmerkingen, bevatte ook deze een kern van waarheid. Mevrouw Croft bleek een achterkamertje te gebruiken als kantoor. Er werd een geldkist gevonden. En een creditcardapparaat. Een kwitantieblok droeg het opschrift Crofter Guest House. Voor zover Rebus kon nagaan, bedroeg de prijs voor een kamer vijftienzeventig pond. Duur voor een hotelletje, maar hoeveel boekhouders zouden de moeite nemen dat te controleren? Het zou Rebus niet verbazen als het huis ook nog btw-plichtig was...

‘Inspecteur?’ Het was rechercheur Brian Holmes, pas bevorderd

tot brigadier, overlopend van ijver. Hij stond halverwege een trap en riep omlaag naar Rebus. 'Ik denk dat u beter even boven kunt komen...'

Rebus stond niet te trappelen; hij woonde zelf op de tweede verdieping van een flatgebouw en had een natuurlijke afkeer van trappen. Edinburgh was er uiteraard mee bezaaid, net zoals met heuvels, snijdende winden en mensen die zich graag druk maken over heuvels, trappen en de wind...

'Ik kom eraan.'

Voor een slaapkamerdeur stond een rechercheur zacht te praten met Holmes. Toen Holmes Rebus boven aan de trap zag verschijnen, stuurde hij de rechercheur weg.

'En, brigadier?'

'Kijkt u zelf maar, inspecteur.'

'Heb je me niet eerst iets te vertellen?'

Holmes schudde het hoofd. 'Ik neem aan dat u het mannelijk lid al eerder hebt gezien, inspecteur?'

Rebus opende de slaapkamerdeur. Wat verwachtte hij aan te treffen? Een namaakkerker met iemand die naakt op de pijnbank uitgestrekt lag? Een boerentafereel met wat kippen en schapen? Het mannelijk lid. Misschien had mevrouw Croft er een verzameling van aan de muur van haar slaapkamer hangen. *En hier hebt u er een die ik in 1973 te pakken kreeg. Er was een flinke worsteling voor nodig, maar uiteindelijk had ik hem te pakken...*

Maar nee, het was erger dan dat. Veel erger. Het was een gewone slaapkamer, zij het met meerdere rode lichtjes. En op een gewoon bed lag een gewoon genoeg uitziende vrouw, met haar elleboog in het kussen gedrukt en haar hoofd steunend op haar gebalde vuist. En er zat nog iemand op dat bed, die naar de vloer staarde; iemand die Rebus herkende: het parlamentslid voor North and South Esk.

'Jezus christus,' zei Rebus. Holmes stak zijn hoofd om de hoek van de deur.

'Ik kan verdomme niet werken als er publiek bij is!' schreeuwde

de vrouw. Rebus stelde vast dat haar accent Engels was. Holmes negeerde haar.

‘Dit is min of meer toevallig,’ zei hij tegen parlamentslid Gregor Jack. ‘Maar mijn vriendin en ik zijn pasgeleden naar uw kiesdistrict verhuisd.’

De blik van het parlamentslid had meer weg van berouw dan van kwaadheid.

‘Dit is een vergissing,’ zei hij. ‘Een vreselijke vergissing.’

‘U keek gewoon een beetje rond, nietwaar?’

De vrouw begon te lachen, met haar hand nog steeds onder haar hoofd. Het rode licht leek haar open mond te vullen. Gregor Jack wekte heel even de indruk dat hij een stomp in haar richting wilde geven. In plaats daarvan probeerde hij een klap met zijn open hand, maar hij raakte alleen maar haar arm, waardoor haar hoofd weer op het kussen viel. Ze lachte nog steeds, bijna meisjesachtig. Ze stak haar benen hoog in de lucht, waardoor de lakens van haar af gleden. Haar handen sloegen op het bed van plezier. Jack was opgestaan en krabbelde zenuwachtig aan een vinger.

‘Jezus christus,’ zei Rebus weer. En toen: ‘Kom, gaat u maar mee naar beneden.’

Niet naar de Boer. De Boer zou totaal op hol slaan. Lauderdale maar. Rebus benaderde hem zo onderdanig mogelijk.

‘Inspecteur, we zitten met een probleempje.’

‘Weet ik. Dat komt door die eikel van een Watson. Wilde zijn moment van glorie graag vastgelegd zien. Hij is altijd geil op publiciteit, dat had je kunnen weten.’ Was dat een hoonlach op Lauderdale's gezicht? Met zijn uitgemergelde figuur en zijn bloedeloze gezicht deed hij Rebus denken aan een schilderij dat hij een keer had gezien van calvinisten of zoiets... zo'n onverbiddelijke club. Bereid om iedereen te verbranden die in de buurt kwam. Rebus bleef afstand bewaren en schudde zijn hoofd.

‘Ik geloof niet dat ik...’

‘Die teringkranten zijn er,’ siste Lauderdale. ‘Ze zijn er vlot bij, hè? Zelfs voor onze vrienden van de pers. Die stomme Watson heeft ze natuurlijk getipt. Hij is nu buiten. Ik heb geprobeerd hem tegen te houden.’

Rebus liep naar een van de ramen en keek naar buiten. Er stonden inderdaad een stuk of drie, vier verslaggevers bij de voordeur. Watson had zijn babbel afgedraaid en liep weer langzaam achteruit naar binnen.

‘O, god,’ zei Rebus, ‘dat maakt het alleen maar erger.’

‘Maakt wát erger?’

Rebus lichtte hem in. En werd beloond met de breedste glimlach die hij ooit over Lauderdale's gezicht had zien trekken.

‘Zo, zo. Is het jongetje stout geweest? Maar ik zie het probleem niet.’

Rebus haalde zijn schouders op. ‘Het gaat er alleen maar om dat niemand er enige baat bij heeft.’ Buiten arriveerden de overvalwagens. Twee om de vrouwen naar het bureau te brengen en twee voor de mannen. De mannen zouden een paar vragen worden gesteld, namen en adressen zouden worden genoteerd, waarna ze konden vertrekken. De vrouwen... tja, dat lag even anders. Ze zouden in staat van beschuldiging worden gesteld. Rebus' collega Gill Templer zou het weer zo'n bewijs van de fallocentrische samenleving noemen, of zoiets. Ze was nooit meer dezelfde geweest nadat ze boeken over psychologie was gaan lezen...

‘Onzin,’ zei Lauderdale. ‘Hij heeft het gewoon aan zichzelf te danken. Wat wil je dat we doen? Hem de achterdeur laten uitglippen met een deken over zijn hoofd?’

‘Nee, maar...’

‘Hij krijgt dezelfde behandeling als de rest. Je weet hoe de gang van zaken is.’

‘Ja, maar...’

‘Maar wát?’

Maar wat? Tja, dat was de vraag. Wat? Waarom voelde Rebus zich